

ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. Η άρρηκτη σχέση εκπαίδευσης και έρευνας αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την λειτουργία των Πανεπιστημίων. Τα Πανεπιστήμια, ως κατεξοχήν χώροι, όπου δραστηριοποιούνται επιστήμονες από πολλά γνωστικά αντικείμενα, αποτελούν κέντρα διεπιστημονικής έρευνας και καινοτομίας. Παράλληλα, μέσω των μεταπτυχιακών τους προγραμμάτων παράγουν στελέχη έρευνας, ικανά να στελεχώσουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα, τις βιομηχανίες και βιοτεχνολογικές μονάδες, καθώς και τους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

2. Οργάνωση της Πανεπιστημιακής Έρευνας -Ερευνητική Πυραμίδα.

2.1 Ερευνητική Ομάδα. Αποτελεί το βασικό κύτταρο οργάνωσης της έρευνας στο Πανεπιστήμιο η οποία διεκπεραιώνει συγκεκριμένο ερευνητικό έργο. Αποτελείται από ένα ή περισσότερα μέλη ΔΕΠ με κοινό ή συγγενές ερευνητικό αντικείμενο, με μεταδιδακτορικούς ερευνητές, μεταπτυχιακούς φοιτητές και προπτυχιακούς φοιτητές.

2.2 Ερευνητική μονάδα. Αποτελεί το επόμενο επίπεδο κάθετης οργάνωσης και απαρτίζεται από περισσότερες της μίας ερευνητικές ομάδες, διασφαλίζοντας έτσι αφενός τη διεπιστημονική προσέγγιση ερευνητικών στόχων ενός πεδίου, αφετέρου τη βέλτιστη αξιοποίηση πόρων εξοπλισμού εγκαταστάσεων και ανθρώπινου δυναμικού.

2.3 Ερευνητικά Εργαστήρια. Αποτελούν ερευνητικές δομές με συγκεκριμένες υποδομές που εξυπηρετούν μία ή περισσότερες ερευνητικές μονάδες και έχουν τομεακό, διατομεακό ή και διατμηματικό χαρακτήρα.

2.4 Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (Ε.Π.Ι.). Τα τελευταία έχουν ως αντικείμενο συγκεκριμένες θεματικές περιοχές έρευνας αιχμής, του εκάστοτε ΑΕΙ, όπου απαιτείται η διεπιστημονική προσέγγιση (ανάλογα με τα ερευνητικά Ινστιτούτα των ερευνητικών κέντρων της χώρας).

Όλες οι παραπάνω δομές μπορεί να έχουν οριζόντιες συνεργασίες σε όλα τα επίπεδα (δικτυακά συστήματα) σε Πανεπιστημιακό αλλά και διεπιστημονικό επίπεδο.

Όλες οι παραπάνω δομές θα μπορούν να θεσμοθετούνται με αποφάσεις της Συγκλήτου.

3. Στόχοι της Πανεπιστημιακής έρευνας

Κάθε Πανεπιστημιακό ίδρυμα είναι ελεύθερο να χαράζει στρατηγική ανάπτυξη της έρευνας, ανεξάρτητα από κάθε εξωπανεπιστημιακή πολιτική, οικονομική ή άλλη σκοπιμότητα. Το Πανεπιστήμιο αποτελεί τον κύριο χώρο ανάπτυξης της βασικής έρευνας, ιστορικής πηγής της επιστημονικής γνώσης και του πολιτισμού. Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο αποτελεί χώρο

παραγωγής της εφαρμοσμένης έρευνας και καινοτομίας προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και τεχνολογικής ανάπτυξης της χώρας. Στην τελευταία περίπτωση, η έρευνα πρέπει αφενός να εστιάζεται σε τομείς ζωτικού εθνικού ενδιαφέροντος, αφετέρου να εναρμονίζεται με διεθνείς στόχους αιχμής.

4. Χρηματοδότηση της Πανεπιστημιακής έρευνας

Η χρηματοδότηση θα πρέπει να είναι επαρκής προσδιορισμένη σε σχέση με το ΑΕΠ και σε ετήσια βάση και θα διανέμεται σε εθνικό (α,β) και ιδρυματικό (γ,δ) επίπεδο και θα καλύπτει:

α) Βασική έρευνα. Επειδή η βασική έρευνα συνήθως δεν χρηματοδοτείται από ιδιωτικούς φορείς θα πρέπει η πολιτεία να την υποστηρίζει με εθνικούς πόρους μέσω ανταγωνιστικών προγραμμάτων. Οι πόροι αυτοί θα πρέπει να αποτελούν ένα σταθερό ποσοστό της συνολικής επιχορήγησης της έρευνας στη χώρα και κατανέμεται μέσω εθνικών προκηρύξεων σε σταθερή ετήσια βάση.

β) Ενίσχυση της οργάνωσης ερευνητικών δικτύων (προκηρύξεις σε εθνικό επίπεδο).

γ) Ανελαστικές δαπάνες για τη λειτουργία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Τα ιδρύματα θα χρηματοδοτούνται ανάλογα με τις ανάγκες και τη δυναμική τους στην οργάνωση μεταπτυχιακών σπουδών. Κάθε ίδρυμα, ανάλογα με τη στρατηγική των μεταπτυχιακών σπουδών και της έρευνας ανάπτυξης, θα αποφασίζει (Σύγκλητος) την εσωτερική κατανομή του ως άνω κονδυλίου.

δ) Ενίσχυση της εφαρμοσμένης έρευνας και τμηματικών / διατμηματικών και ιδρυματικών Εργαστηριακών Υποδομών. Θα αποτελεί αντικείμενο ετήσιου προγραμματισμού κάθε Ιδρύματος και να προσδιορίζεται ανάλογα με τη στρατηγική σχεδιασμού και ανάπτυξης της έρευνας κάθε Ιδρύματος, τις εθνικές ανάγκες και το χάρτη ερευνητικών υποδομών της Ε.Ε.

Η οικονομική διαχείριση των πόρων που προκύπτουν από τις ερευνητικές δραστηριότητες θα γίνεται από το κεντρικό διαχειριστικό όργανο του Πανεπιστημίου (πρόταση οικονομικής επιτροπής), που θα έχει ένα μεγαλύτερο βαθμό διαχειριστικής ευελιξίας από τον υπάρχοντα ΕΛΚΕ.

5. Δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας

Η Πανεπιστημιακή κοινότητα προσβλέπει θετικά στη δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας, όπου η ερευνητική δραστηριότητα των φορέων έρευνας θα αναπτύσσεται υπό κοινό θεσμικό πλαίσιο και ενιαία πολιτική διεύθυνση. Η δημιουργία του Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας θα τερματίσει τον αδικαιολόγητο κατακερματισμό δυνάμεων και ελευθερώσει ορατές θετικές συνέργειες. Το σημείο όμως αυτό χρήζει ιδιαίτερης προσοχής διότι οι σχέσεις των Ερευνητικών Κέντρων με τα Πανεπιστήμια και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα θα πρέπει να είναι διαφανείς και θεσμικά κατοχυρωμένες, ώστε να δημιουργείται κλίμα δημιουργικής άμιλλας. Επίσης, σημειώνεται ότι θεσμικά δικαιώματα των Πανεπιστημίων, όπως η παροχή μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών αποκλειστικά από τα Πανεπιστήμια, δεν τίθενται υπό διαπραγμάτευση. Κατά συνέπεια η

ανταλλαγές ερευνητών και η οργάνωση κοινών μεταπτυχιακών προγραμμάτων θα πρέπει να διέπονται από θεσμοθετημένους κανόνες, όπου ο ρόλος του εκάστου εταίρου θα είναι αυστηρά οριοθετημένος και η διαδραστική λειτουργικότητα μεταξύ τους δεν θα προσβάλλει την ακαδημαϊκή αντίληψη της εκπαίδευσης και τον κοινωνικό ρόλο του Πανεπιστημίου. Συνεπώς το μέτρο θα πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση της έρευνας ισόρροπα, χωρίς την αποψίλωση των Πανεπιστημίων από επιστημονικό προσωπικό και μεταπτυχιακούς φοιτητές, και με σεβασμό στους ακαδημαϊκούς κανόνες εκπαίδευσης.

Η δημιουργία Ενοποιημένου Χώρου Έρευνας προαπαιτεί ενιαίο ανεξάρτητο Οργανισμό για την χάραξη της ερευνητικής και αναπτυξιακής πολιτικής, με σταθερούς και ανεξάρτητους πόρους.

6. Η κοινωνικοποίηση των αποτελεσμάτων της πανεπιστημιακής έρευνας μπορεί να δώσει νέα δυναμική στις παραγωγικές δυνάμεις, με ποιοτικά ανώτερο επίπεδο αποτελεσματικότητας. Από την άλλη πλευρά, η οικονομική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της πανεπιστημιακής έρευνας θα προσφέρει νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης της έρευνας και της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Η διάχυση και η οικονομική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της πανεπιστημιακής έρευνας, πρέπει να γίνει μέσω δομών (π.χ. γραφείο διαμεσολάβησης), τα οποία θα λειτουργούν στο χώρο του πανεπιστημίου υπό την εποπτεία της Συγκλήτου, και θα στελεχώνονται από προσωπικό με εξειδικευμένη εμπειρία στο αντικείμενο.

7. Θεσμοθέτηση “Ελληνικού Πράσινου Πανεπιστημίου”

Προτείνεται η καθιέρωση του θεσμού του “Πράσινου” (Αειφόρου) Πανεπιστημίου στο οποίο συμμετάσχουν όλα τα ΑΕΙ της χώρας.

Σκοπός είναι η ενίσχυση του συναφούς εκπαιδευτικού τους έργου, η περαιτέρω ανάπτυξη της αντίστοιχης ερευνητικής τους δραστηριότητας και καινοτομίας, η κατάλληλη στελέχωση, βελτίωση των αναγκαίων διοικητικών δομών και η δημιουργία των απαιτούμενων υλικοτεχνικών υποδομών. Για την επίτευξη του στόχου θα επιδιωχθεί η συνέργεια ανάμεσα στα ΑΕΙ, η διεθνής συνεργασία, η σύμπραξη με κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς όπως και με τις άλλες βαθμίδες της Εκπαίδευσης. Παράλληλα θα προωθηθεί η αξιοποίηση των εμπειριών προς όφελος του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

Για τον συντονισμό των ανωτέρω προτείνεται η θεσμοθέτηση εναλλακτικά:

α. ενός “Διαπανεπιστημιακού ερευνητικού ινστιτούτου” στα πλαίσια των ΕΠΙ.

β. ενός Διαπανεπιστημιακού Εθνικού Συμβουλίου ή Επιτροπής η οποία θα επιλέγεται από την Σύνοδο των Πρυτάνεων και θα δρα συντονιστικά και συμβουλευτικά προς τα επιμέρους ΑΕΙ και την Πολιτεία. Αυτή θα συνέρχεται σε συνδυασμό με την ευκαιρία των Συνεδριάσεων της Συνόδου των Πρυτάνεων.

Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας & Τεχνολογίας

Εταιρεία Διαχείρισης Πόρων

Πανεπιστήμιο

ΕΠΠ

ΕΠΠ

Πανεπιστήμιο

Ερευνητικό Εργαστήριο

Ερευνητικό Εργαστήριο

Ερευνητικό Εργαστήριο

Ερευνητική Μονάδα

Ερευνητική Μονάδα

Ερευνητική Μονάδα

Ερευνητική Μονάδα

Ερευνητική Ομάδα

Ερευνητική Ομάδα

Ερευνητική Ομάδα

Ερευνητική Ομάδα

Ερευνητική Ομάδα

Ερευνητική Ομάδα

Οριζόντιες Συνεργασίες Δίκτυα

1.

2.

3.

4.

5.